
O rekomendacjach dotyczących leczenia kaszlu, lekach mukolitycznych i efekcie placebo, a także o samym kaszlu jako objawie różnych chorób i odruchu obronnym układu oddechowego mówi **prof. Rafał Krenke**, kierownik Kliniki Chorób Wewnętrznych, Pneumonologii i Alergologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Kaszel nie zawsze zwiastuje chorobę

Kaszel to taka dolegliwość, z którą pacjenci często trafiają do gabinetów lekarzy POZ.

Kiedy kaszel zaczyna być problemem klinicznym?

Kaszel u każdego pacjenta jest zagadnieniem klinicznym, ale w przypadku różnych pacjentów może mieć inną kliniczną wagę. Kaszel ostry, towarzyszący ostrym infekcjom układu oddechowego, jest mniej niebezpieczny niż kaszel przewlekły, którego podłoże mogą stanowić rozmaite choroby układu oddechowego, w tym tak niebezpieczne, jak gruźlica czy rak płuca.

Czy kaszel zawsze jest zwiastunem choroby?

Kaszel w odróżnieniu od innych objawów, takich jak duszność czy ból, jest reakcją obronną układu oddechowego. Należy dokładnie poznać jego przyczyny i mechanizmy, aby móc podejmować prawidłowe decyzje terapeutyczne.

Leki wspomagające w leczeniu kaszlu to grupa, która charakteryzuje się ogromnym efektem placebo – ocenia się, że w przypadku tych leków jest on tak samo istotny, jak efekt uzyskiwany dzięki zawartym w nich różnym substancjom farmakologicznie czynnym

To znaczy: hamować lub wspomagać kaszel u tych pacjentów, którzy takiego leczenia wymagają, ale jednocześnie nie hamować kaszlu jako odruchu obronnego w przypadkach banalnych infekcji układu oddechowego.

Lekarze POZ bardzo często zalecają pacjentom z kaszlem rozmaite syropy. Czy nie sądzi pan, że skuteczność tych syropów wynika z efektu placebo?

Rzeczywiście, leki wspomagające w leczeniu kaszlu to grupa, która charakteryzuje się ogromnym efektem placebo. Ocenia się, że efekt placebo w przypadku tych leków jest tak samo istotny, jak efekt uzyskiwany dzięki zawartym w nich różnym substancjom farmakologicznie czynnym. Nie jest to do końca złe zjawisko, bo jeśli – dla przykładu – słodkie syropy wywierają wpływ na ośrodek kaszlowy, to nawet jeśli ten wpływ nie jest uzyskiwany dzięki receptorowo działającej substancji czynnej, można uzyskać taki skutek, o który w leczeniu pacjentów z kaszlem chodzi.

Jaka jest rola leków mukolitycznych w leczeniu kaszlu?

Mukolityki poprawiają właściwości wydzieliny wewnętrzzkrzelowej i ułatwiają odkrztuszenie śluzu. Należy zdawać sobie sprawę, że aby kaszel był skuteczny, prędkość strumienia powietrza – jego energia kinetyczna – powinna być na tyle duża, by tę wydzielinę usunąć. Z drugiej strony skuteczność zależy również od właściwości samej wydzieliny – jeśli jest ona bardzo lepka, sprężysta, przylega do ścian oskrzeli, to trudno ją usunąć. Mukolityki poprawiają właściwości wydzieliny i ułatwiają jej wykrztuszenie. Poza tym efekt placebo odnosi się w dużym stopniu również do leków mukolitycznych.

W 2016 r. ukazały się polskie rekomendacje dotyczące leczenia kaszlu u dzieci. Kiedy można się spodziewać takich rekomendacji dla dorosłych?

Na świecie dostępnych jest wiele rekomendacji dotyczących leczenia kaszlu, m.in. w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. W Polsce do tej pory takich wytycznych nie było, ale powstała grupa inicjatywna, w której działania zaangażowani są zarówno lekarze rodzinni, jak i specjaliści chorób płuc, laryngolodzy i alergolodzy. Pracują oni nad przygotowaniem wytycznych dotyczących leczenia kaszlu u dorosłych.

Rozmawiała Alicja Kostecka